

متن سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین محمدناصر اخلاقی معاون رئیس دفتر آیت الله العظمی محقق کابلی در

سمینار گرامیداشت از آیت الله محقق خراسانی

(کابل، هتل انترکانتیننتال، ۲ دلو ۱۳۹۸)

چون به مدت هشت سال با آیت الله محقق خراسانی در رابطه با مرجعیت آیت الله العظمی محقق کابلی همکاری بودم و از روز اول که مسئله مرجعیت مطرح شد تا زمان ارتحالشان من در خدمت آیت الله محقق خراسانی بودم. فقط اشاره گذرا بکنم اینکه استاد دانش از آیت الله محقق خراسانی شناخت کامل داشت و در این مجموعه‌ای که من می‌بینم یکی استاد اکبری از علمای نجف اشرف شناخت نسبتاً از آیت الله محقق خراسانی دارد.

شادی روح مؤسس و بنیان‌گذار مرجعیت در افغانستان حضرت آیت الله محقق خراسانی اجماعاً صلواتی عنایت فرماید. اعوذ بالله من الشیطان الرجیم. بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین وال... وقت بسیار کمی برای من در نظر گرفته شده است. آقای دکتر احمدی فرمود: آیت الله محقق خراسانی در راستای مرجعیت افغانستان نقش داشت. من به این باورم آیت الله محقق خراسانی مؤسس و بنیان‌گذار مرجعیت در افغانستان است؛

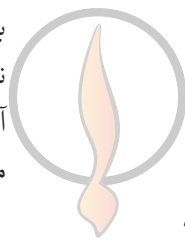
حضار گرامی و علمای بزرگوار! آیت الله خراسانی عالم یک بعدی، تنها اصولی، تنها فقیه، تنها فیلسوف و کلامی نبود، بلکه عالم به تمام معنا جامع بود. در رشته فقه و اصول تخصص داشت که به مرحله اجتهاد رسید، در رشته فلسفه و کلام استاد کم نظیری در حوزه علمیه قم بود و در خطابه و نویسندگی هم عالم چیره دستی در زمان خودش بود. استاد اکبری و استاد دانش در جریان هستند که در ماه مبارک رمضان از اول ماه تا آخر ماه رمضان در مدرسه قوام نجف اشرف، آیت الله محقق خراسانی سخنران رسمی حوزه علمیه کهن اسلامی نجف اشرف بود.

من یادم می آید، شاید استاد اکبری هم یادش بیاید، البته استاد دانش به میزان استاد اکبری سن و سالی ندارد، من بارها میدیدم که شهید اول از خاندان صدر آیت الله سید محمدباقر صدر پای منبر آیت الله خراسانی مرتب شرکت می کرد. در مسجد جامع هندی امام خمینی پای سخنرانی آیت الله محقق خراسانی حضور داشت. آیت الله العظمی خویی در جلسات

سخنرانی آیت الله محقق خراسانی حضور داشت. از کویت مبلغ از آیت الله خویی خطیبی که هم به زبان عربی و هم به زبان غیر عربی تخصص داشته باشد خواسته شد. آیت الله العظمی خویی با حاجی فخر و حاجی آقای کاظمی و با مسئولین دفترش مشورت می کنند آیا ما فعلاً در حوزه علمیه نجف خطیبی که به دوزبان عربی و هم به زبانی فارسی مسلط باشد سراغ دارید؛ زیرا از کویت از ما مبلغ خواسته است. آنان گفتند: بلی، آقای شیخ محقق خراسانی افغانی خطیبی است که هم می تواند به زبان عربی سخنرانی کند و هم به زبان فارسی.

لذا آیت الله خراسانی یک عالم دین بود و متخصص در رشته های مختلف. فقیه تنها نبود، اصولی تنها نبود، کلامی تنها نبود و نویسندۀ تنها نبود، بلکه عالم جامع الشرایط با آشنایی کامل در رشته های مختلف اسلامی همراه با تخصص بود. این نکته بود که لازم بود به استحضار برسانم که اولین ویژگی مرحوم خراسانی است. حالا ما علمایی در افغانستان در رشته فقه و اصول داریم که تخصص دارند، ولی در رشته فلسفه و کلام و عرفان تخصص ندارد یا بالعکس در رشته فلسفه و عرفان تخصص دارد، اما در رشته فقه و اصول ضعیف است. یا بعضی ها در همه این رشته ها تخصص دارد، ولی از نعمت بیان، قلم و نویسندگی بهره ای نبرده است. ولی آیت الله خراسانی عالم جامع بود و ایشان را باید لقب داد مؤسس و بنیان گذار مرجعیت در افغانستان.

من در سال اول مرجعیت آیت الله محقق کابلی اشاره ای بکنم؛ چون اکثر حضار در جریان نیست. من اگر صلاح بدانید بخش از پیام مرجع متوفی آیت الله العظمی محقق کابلی را به عنوان شاهد عرضم بعضی از فرازها را قرائت می کنم. آیت الله محقق کابلی رئیس شورای نظارت حزب وحدت اسلامی بود. سال ۱۳۷۱ قم برگشت و از قم ما یک هیئت دوازده نفری ایشان را همراهی کردیم. بنده بودم، مرحوم حجت الاسلام حاجی شیخ حسین شفاهی که یکی از چهره های فرهنگی فعال جامعه ما بود، آیت الله صمدی جاغوری، آقای موسوی از منطقه ایمکه و آقای اثنا عشری و ... ما

من معتقدم مراجعی که بعد از این قدم در افغانستان می گذارند و رساله عملیه می نویسند باید ممنون آیت الله خراسانی و آیت الله محقق کابلی باشند. اگر این دو بزرگوار نبودند، ما امروز آیت الله موحدی، آیت الله امینی و بقیه آیاتی را که رساله نوشته اند نداشتیم. از برکت آیت الله محقق کابلی و همت والای آیت الله محقق خراسانی فقهای ما و علمای برجسته ما در دهلیز اجتهاد پا گذاشته اند و رساله نوشته اند و خیلی های دیگر در آستانه اجتهادند و حالا برای علمای ما انگیزه خلق شده است.

آیت الله خراسانی ده روز در منزل آیت الله کابلی مهمان بود. از آنجا با هم به اصفهان رفتیم. از آنجا به بندرعباس رفتیم. از بندرعباس دوباره به قم برگشتیم. یک شب من آیت الله خراسانی را مهمان کردم و گفتم: حضرت آیت الله خراسانی ما که طلبه ایم و شما مجتهد صاحب نظر، اجازه می فرمایید که ما در این کاروان همگام باشیم و وقت صرف کنیم؟ آیت الله خراسانی فرمود: اخلاقی! من ده روز مهمان آیت الله محقق کابلی بودم و سر سفره صبحانه با او نبرد علمی داشتم. با همه مراجع من بحث کردم: با آیت الله سید محمد شیرازی، با آیت الله مکارم شیرازی، با آیت الله منتظری و بعضی آیات دیگر که فقط ایشان روی آیت الله منتظری از نظر علمی تکیه داشت. می گفت: آیت الله محقق کابلی در فقه و اصول پهلوان است و شرایط مرجعیت را دارا است. بدون دغدغه در این کاروان فعال باشید و کار کنید که جامعه ما نیازی به مرجعیت خودی دارد. مراجع با همه قداست و بزرگواری که دارد، ولی باز هم مرجعیت خودی ضروری است. یکی از اهداف آیت الله خراسانی بود که - اگر آقای استاد دانش و استاد اکبری یادتان باشد که - در مدرسه کبری آخوند در نجف اشرف آیت الله خراسانی می فرمود: من تصمیم دارم در یک دهه دیگر پنجاه مجتهد باید تحویل جامعه

جمع دوازده نفری ایشان را همراهی کردیم. مسئله مرجعیت نه به فکر ما بود نه به فکر خود آیت الله محقق کابلی و اصلاً به این وادی نبودیم.

وقتی وارد مشهد مقدس شدیم، آیت الله خراسانی و شورای مدرسین حوزه علمیه خراسان به استقبال هیئت آمد. شعارها پلاکاردها برای ما پیام داشت. شورای مدرسین حوزه علمیه خراسان جایی را در نظر گرفته بود در کوه طلاب منزل حاجی برات ترکمنی خدا رحمتش کند. آنجا علما، دانشجویان و مهاجرین دسته دسته می آمدند. تقاضا چه بود؟ حضرت آیت الله محقق کابلی شما رساله عملیه بنویسید که ما نیازی به مرجع تقلید داریم. حضرت آیت الله محقق کابلی زیر بار نرفت؛ و در رأس آیت الله خراسانی، آیت الله فاضل ورسی، آیت الله ناصری کرمانی، مرحوم استاد فصیحی یکه و لنگی، مرحوم استاد خلیلی پنجاب بود که اکثراً نخبگان علمی روحانیت جامعه ما در مشهد مقدس بودند.

یادم است روزی در جلسه ای نشسته بودیم، آیت الله محقق کابلی به آیت الله خراسانی رو کرد و فرمود: شما رساله عملیه بنویسید شما مجتهد هستید شما از من برتر هستید. آیت الله محقق خراسانی یک جمله فرمود: حضرت آیت الله کابلی شما سه تا ویژگی دارید؛ اولین ویژگی شما شهرت علمی شما است. دومین ویژگی شما این است که قوم خوب در افغانستان دارید. ویژگی سوم این است که سیما و چهره ای داری که زینده مرجعیت است. من محقق خراسانی با این قد کوتاه و این محاسن کم آمادگی مرجعیت را ندارم و آن سیما و چهره مرجعیت را هم ندارم. سیمای ملکوتی شما زینده مرجعیت است. باز آیت الله کابلی زیر بار نرفت. یک جمع از اعضای شورای مدرسین با ما همراه شد و آیت الله خراسانی در رأس و ما از مشهد به تهران رفتیم. با قریب آمد. در حرم امام خمینی استقبال رسمی به عمل آمد. به قم رفتیم و در آنجا یک جلسه با نخبگان علمی دایر کردیم. در این جلسه ۱۲۰ نفر از نخبگان علمی را دعوت کردیم و تقاضای همه این بود که آیت الله محقق کابلی شما رساله بنویسید. اوزیر بار نرفت.

آیت الله محقق خراسانی با بیش از نیم قرن تلاش و جهاد علمی در حوزه تدریس و تبلیغ صدها شاگرد فاضل، صاحب نظر و مبلغ توانا در جهان اسلام پرورش داد. فقید راحل نسبت به جامعه تشیع افغانستان و روحانیت معظم آن علاقه فراوان داشت. او اولین شخصیتی در حوزات علمیه بود که طرح مرجعیت تشیع را در افغانستان ارائه داد.

افغانستان بدهم؛ لذا در قم آیت الله محقق کابلی استخاره کرد و استخاره راه داد.

بالآخره نوشتن رساله عملیه شروع شد که در ابتدا من با شیخ حسین شفیعی تلاش کردیم و شب‌ها برادر خانمش در یزدان شهر رساله را تایپ می‌کرد و روزها من و شیخ حسین شفیعی با آقای شیخ طاهر محمدی از دایمیرداد غلطگیری می‌کردیم. در نتیجه پنجاه تا رساله را ما زی... کردیم. حضرت آیت الله محقق کابلی دستور داد که شما با آیت الله خراسانی سفری در پاکستان داشته باشید. من با آیت الله خراسانی در سال ۱۳۷۲ به پاکستان رفتیم و سه ماه در پاکستان ماندیم. ما اول در کوئته رفتیم، بعد کراچی، حیدرآباد، سنگر و در هر جا از مهاجرین مردم عزیز ما حضور داشتند. آیت الله خراسانی با سحر بیانی که داشت، حقیقتاً خطیب در جهان اسلام بی نظیر بود. تمام مهاجرین از این هیئت استقبال کرد و آمادگی داشت که از مرجعیت آیت الله کابلی پیروی کنند. اولین رساله‌ای را که چاپ کردیم، من با آقای آیت الله خراسانی در کراچی با همکاری مهاجرین قُل خویش و برادران ترکمن ما هزار تا رساله را در کراچی چاپ کردیم. چاپ دوم را ما در پیشاور در تیراژ ۵۰۰۰ انجام دادیم تا اینکه مجوز وزارت ارشاد ایران صادر شد که بعد از آن سی و هفت چاپ رساله‌شان در قم انجام شده است.

آیت الله محقق خراسانی مؤسس و مرجعیت در افغانستان است و گرنه آیت الله محقق کابلی و هیچ یک از علمای ما به این باور نبود. قبل از آیت الله محقق کابلی شورای مدرسین دو مرتبه مشرف شده بود در سفرهای مرجع اعلای جهان تشیع حضرت آیت الله فیاض از نجف آمده بود. دو بار پیشنهاد کردند؛^{۱۳۹} اما ایشان به دلایلی نپذیرفت؛ ولی سرانجام آیت الله محقق خراسانی به آیت الله محقق کابلی قبولاند و ایشان رساله عملیه نوشت. حالا الحمدلله می‌بینیم مرجعیت آیت الله العظمی محقق کابلی ثمرات و برکات زیادی در عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی داشته است.

من معتقدم مراجعی که بعد از این قدم در افغانستان می‌گذارند و رساله عملیه می‌نویسند باید ممنون آیت الله

خراسانی و آیت الله محقق کابلی باشند. اگر این دو بزرگوار نبودند، ما امروز آیت الله موحدی، آیت الله امینی و بقیه آیاتی را که رساله نوشته‌اند نداشتیم. از برکت آیت الله محقق کابلی و همت والای آیت الله محقق خراسانی فقهای ما و علمای برجسته ما در دهلیز اجتهاد پا گذاشته‌اند و رساله نوشته‌اند و خیلی‌های دیگر در آستانه اجتهادند و حالا برای علمای ما انگیزه خلق شده است. اساتید می‌دانند که قبلاً طلبه‌های که رساله کفایت صد عالی را می‌خواندند دیگر انگیزه تحقیق و پژوهش نبود. حالا اکثر طلبه‌های ما به انگیزه اجتهاد درس می‌خوانند. این بخش اول عریض بود.

بخش دوم از کلمات آیت الله خراسانی است. در سفرهای که من با ایشان داشتم، آقای دکتر احمدی درباره احیای هویت ملی اشاره داشت. مرحوم آیت الله خراسانی بارها به ما و دوستان که با ایشان هم سفر بودیم و با ایشان همکاری کردیم می‌فرمود که در راستای احیای هویت ملی باید سه کار انجام شود: اول داشتن یک رهبری قوی و نیرومند؛ لذا از رهبری سیاسی استاد مزاری و معاونت استاد اکبری ایشان خالصانه حمایت کرد. آن منظره یادم است حتی در خاتون‌آباد در جلسه‌ای ایشان سخنرانی می‌کرد و مشتش را گره می‌کرد و صدا می‌زد: «مزاری مزاری ما همه سر باز توایم».

مجتهد و فقیه جامع‌الشرایطی که در عرصه سیاسی نسبت به مردمش این اندازه احساس مسئولیت می‌کند و مشت را گره می‌کند و می‌گوید: «مزاری مزاری ما سر باز توایم»، دومین کاری که باید انجام شود: داشتن یک مرکزیت فقهی است، یعنی از نظر مرجعیت شما باید مستقل باشید و روی پای خودتان بایستید که در این رابطه آیت الله خراسانی هزینه کرد و امروز آقازاده‌شان را اینجا دیدیم. عزیزان! کار به جایی رسید که یکی از مقامات مسئول ایشان را خواسته بود و پرسیده بود که آقای خراسانی شما ایرانی هستی یا افغانی؟ گفته بود: من افغانی‌ام. پدرم از افغانستان اینجا آمده و اینجا به ما تابعیت داده است و این هم شناسنامه من. اگر هم نمی‌خواهید شناسنامه من خدمت شما. بعد مقام مسئول ایشان را برمی‌گرداند.

داد. فقید راحل نسبت به جامعه تشیع افغانستان و روحانیت معظم آن علاقه فراوان داشت. او اولین شخصیتی در حوزات علمیه بود که طرح مرجعیت تشیع را در افغانستان ارائه داد. این فرمایش مرجع فقید شما نسبت به آیت الله خراسانی است: در این مسیر تا پایان عمر پربارش تلاش مضاعف و مستمر انجام داد. حقیر با توجه به جایگاه حوزوی و کرسی تدریس در حوزه علمیه قم و عنایات مراجع عظام تقلید زمان حضرت امام خمینی سیدنا استاد خویی و سایر بزرگان و فقهای حوزه علمیه قم انگیزه و داعی جدی برای مرجعیت نداشتیم، ولی اصرار علما و فضلالی افغانستان بالأخص شورای مدرسین حوزه علمیه مشهد مقدس و در رأس آن آیت الله محقق خراسانی مرا بر آن داشت که مسئولیت خطیر مرجعیت در افغانستان را پذیرا گردم. حالا اگر در عرصه های علمی، فقهی و خدماتی توفیقاتی شامل حال حقیر گردد، قطعاً مرحوم آیت الله خراسانی در ثواب آن شریک خواهد بود ان شاء الله و تعالی. این فرازهای از پیام آیت الله محقق کابلی در رابطه به ارتحال مرحوم آیت الله محقق خراسانی فقیه و مؤسس و بنیان گذار مرجعیت در افغانستان بود. برای شادی روح هر دو فقیه مجاهد آیت الله العظمی محقق کابلی و آیت الله محقق خراسانی صلواتی ختم کنید. □

در راستای عزت و اقتدار جامعه تشیع افغانستان و مردم هزاره محروم آیت الله خراسانی حتی این خطرات را هم پذیرفت که نمونه عینی اش آقا زاده ایشان را می بینیم که به تعبیر آقای دکتر احمدی ایشان عرفاً، شرعاً و قانوناً تابعیت ایران را دارد و نباید اخراج شود؛ ولی امروز می بینیم که به این شکل ایشان را از مرز بیرون رانده است. به استحضار می رسانم که آیت الله خراسانی چقدر به این یار گران سنگش بها می داده است. آیت الله خراسانی در میان علما و فضلالی حوزات علمیه نجف اشرف و خراسان در عرصه های مختلف علوم اسلامی اعم از فقه، اصول، فلسفه، کلام، تفسیر، تاریخ، فن خطابه و امور تبلیغ از شخصیت های کم نظیر بود. این از فرمایشات آیت الله محقق کابلی است در یکی از مناسبت های سالیاد ارتحال ایشان: آن عالم فقید سعید به خاطر ویژگی های منحصر به فردش از الطاف و توجهات مراجع عظام تقلید زمانش مانند حضرت آیات عظام امام خمینی، سیدنا استاد خویی، شهید سید محمد باقر صدر و دیگر بزرگان و اراکین حوزه علمیه کهن اسلامی نجف بهره مند بود.

آیت الله محقق خراسانی با بیش از نیم قرن تلاش و جهاد علمی در حوزه تدریس و تبلیغ صدها شاگرد فاضل، صاحب نظر و مبلغ توانا در جهان اسلام پرورش